
Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:8

Kyrkoantikvarisk ersättning

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2015:13 som föreslår att kyrkostyrelsen ska utreda möjligheten att ändra regelverket så att den kyrkoantikvariska ersättningen får disponeras i tre år istället för två år. Utskottet konstaterar att det nyligen avslutade arbetet med att förbättra fördelningsmodellen för den kyrkoantikvariska ersättningen, har resulterat i förslag till nya regler för ansökan om sådan ersättning. Utskottet menar att de nu föreslagna reglerna underlättar för pastorat och församlingar att kunna avsluta pågående projekt inom dispositionstiden. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:13.

Motionens förslag

Motion 2015:13 av Ulla Rickardsson och Birgit Kullingsjö, Kyrkoantikvarisk ersättning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att ändra Svenska kyrkans regelverk så att kyrkoantikvarisk ersättning får disponeras i tre år istället för nuvarande två år.

Bakgrund

Villkor för kyrkoantikvarisk ersättning

Den kyrkoantikvariska ersättningen är statens kompensation för det ansvar Svenska kyrkan tar för de kyrkliga kulturminnena genom bestämmelserna i kulturmiljölagen (1988:950). Rätten till ersättning regleras i 4 kap. 16 § i kulturmiljölagen där det framgår att Svenska kyrkan har rätt till viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena.

Detaljerade villkor för fördelning och användning av den kyrkoantikvariska ersättningen utarbetas av Svenska kyrkan i samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet. Kyrkostyrelsen fastställer villkoren. Enligt gällande villkor, antagna av kyrkostyrelsen den 24 september 2012 och senast reviderade den 5 mars 2013, är målet att ersättningen ska användas så att förvaltningen sker långsiktigt hållbart med största möjliga nytta för de kulturvärden det kyrkliga kulturarvet omfattar.

Av punkten 16 i villkoren framgår att kyrkostyrelsen fördelar ersättningen genom beslut om ramtilldelning till stiftet, vilket vanligtvis sker under maj månad.

Stiftsstyrelserna beslutar sedan om fördelning av respektive stiftsram jämlikt punkten 18. Dessa beslut tas oftast tidigt under hösten. Dispositionstiden inleds 1 januari året efter att beslutet har fattats. Punkten 27 stadgar att dispositionstiden för beviljad kyrkoantikvarisk ersättning är två år. Efter ansökan från stiftet kan kyrkostyrelsen besluta om förlängning med ett år om särskilda skäl föreligger. Punkterna 11 och 12 reglerar vilka handlingar som ska ligga till grund för ansökan om kyrkoantikvarisk ersättning. Dessa syftar till att de projekt som beviljas ersättning ska vara så väl förberedda att de är möjliga att initiera så snart dispositionstiden inleds. Av bedömningsgrunderna inför ansökan om kyrkoantikvarisk ersättning framgår bl.a. följande. ”Stora sammansatta projekt tenderar att inte bli klara i utsatt tid. Därför är det viktigt att etappindela dessa typer av projekt på olika ramår.”

Det har under de senaste fyra åren skett en minskning av ansökningar om förlängning av dispositionstiden. Beredningen av förlängningsansökningar år 2012, som omfattade projekt avseende 2010 års ram och tidigare ramår, uppgick till 183 projekt om sammanlagt 96,5 miljoner kronor. Beredningen av ansökningar år 2015, som omfattade projekt avseende 2013 års ram och tidigare ramår, uppgick till 162 projekt om sammanlagt 62 miljoner kronor.

Förslag till ny fördelningsmodell

Svenska kyrkan presenterade i sin kontrollstationsrapport till regeringen i juni 2013 planer på en ny fördelningsmodell och en ny beredningsprocess för den kyrkoantikvariska ersättningen. Regeringen gav sitt stöd till det föreslagna utvecklingsarbetet och underströk behovet av en översyn av gällande bestämmelser. Våren 2014 inledde Svenska kyrkan sitt arbete med att förbättra fördelningsmodellen. Den nationella nivån har i samråd med stiftens antikvarier arbetat fram en ersättningsmodell, som förutom nya fördelningsprinciper också innehåller förslag på en ny process för beredning och beslut. Förslaget innebär även en förbättrad tidsplan för ansökan om kyrkoantikvarisk ersättning där kyrkostyrelsens och stiftsstyrelsernas beslut tidigare lägs, vilket kommer att ge församlingarna ökade möjligheter att genomföra anbudsförfaranden och att anlita specialistkompetens innan dispositionstiden inleds.

Förslaget remitterades den 24 april 2015 till berörda myndigheter, alla stift samt till två ekonomiska enheter inom varje stift. Förslaget har dessutom lagts ut på Svenska kyrkans intranät för att andra än de utvalda remissinstanserna ska ges möjlighet att komma in med synpunkter. Remisstiden pågår t.o.m. den 15 september 2015. Förslaget kommer därefter att bearbetas inför beslut i kyrkostyrelsen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:13.

I likhet med motionärerna är utskottet medvetet om att det för närvarande kan vara svårt för pastorat och församlingar att hinna slutföra påbörjade projekt inom den tid de äger disponera den kyrkoantikvariska ersättningen. Utskottet anser dock att det nyligen avslutade arbetet med att förbättra regelverket för fördelning av den kyrkoantikvariska ersättningen torde underlätta för pastorat och församlingar att kunna avsluta påbörjade arbeten inom dispositionstiden. Det framtagna förslaget innehåller en förbättrad tidsplan där kyrkostyrelsens och stiftsstyrelsernas beslut tidigare lägs. Detta kommer att öka möjligheterna att genomföra anbudsförfaranden

och att anlita specialistkompetens innan dispositionstiden inleds. Även de föreslagna reglerna om en ändrad ramtilldelning bör kunna leda till längre planeringstid för pastorat och församlingar i samband med kyrkorenoveringar.

Utskottet föreslår mot denna bakgrund att motionen avslås.

Uppsala den 24 september 2015

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Lena Källgren Rommel, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Åke Löfstrand, Helena Klahr Fast och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Sven Erik Bodén, Leif Grip, Helena Tengstrand, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Arnold Boström, Jan Björkman och Johan Blix.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.